

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oglepanju n. pr. (March 15-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

PO VOLILNI BITKI.

Po poročilih, ki so došla do sedaj, je nemogoče napraviti splošen pregled o volitvah in povedati, kako vplivajo sedanje razmere na volilec.

V Chicagu je izvoljen županom Thompson. Dobil je 17,600 glasov nad demokratičnim kandidatom Sweitzerjem, ki je prejel 240,288 glasov. Najbližji za njima je bil Hoyne, sedaj državni pravdnik in demokrat, ki je kandidiral kot neodvisen kandidat. Prejel je 110,893 glasov. Za njim je bil Fitzpatrick, kandidat delavske stranke, s 54,467 glasov, za njim pa socialist Collins, ki je prejel 23,105 glasov. Če odštejemo glasove, oddane za Fitzpatricka in Collinsa, so volilci v Chicagu volili zopet "dobre" hože in s tem izrekli, da so zadovoljni s sedanjimi razmerami.

Stara brezmiselnost fraza, "čemu bom glasoval za Fitzpatricka, saj tako ne bo izvoljen," je zopet krožila med volilci, ki ne mislijo tako daleč, kot sega njih nos. To frazo je bilo slišati povsod: na vozu ulične železnice, v tovarnah, na ulicah, v cerkvah in salunih. Ponavljali so jo ljudje svečano in z resnim obrazom, ki se niso še nikdar potrudili, da bi resno vprašali sebe, zakaj žive v slabih razmerah, ampak le zabavljajo slabim razmerom in mečejo okoli sebe z radikalnimi frazami, kedar jih beda malo bolj kot ponavadi pritiska k tlom.

Pametni ljudje tudi niso drugačnega izida pričakovali, kajti zavedali so se, da je treba izvršiti še veliko izobraževalnega in organizatoričnega dela, preden bo delavstvo stalo za kandidatom, ki ga je samo postavilo na svojem programu. Le optimistični ljudje, ki vidijo ves svet v zlatih barvah, so pričakovali velike uspehe, ker so njih zaključki storjeni na napačni podlagi, kajti oni še niso prišli do spoznanja, da morajo delavci imeti dobro politično organizacijo, ki ne sme prav nič zaostajati za strokovno, če hočejo izvajati zmage na volišču.

Kdor sodi izid po zabavljicah na sedanje razmere, ki krožijo med ljudstvom in ne po močeh, ki jih lahko delavska politična organizacija razvije v volilni kampanji, je bil še vedno po končanih volitvah razočaran, kajti njegova ugibanja o izidu volitev so podobna delu stavbenika, ki je zgradil veliko in težko stavbo na pesek.

Volitve so merilo, če je delavstvo politično zrelo, kako daleč je ta zrelost razširjena med delavstvom. Vsake volitve podajajo politično organiziranemu delavstvu jasno sliko, kako daleč je organizatorično delo dovršeno in kje se je treba lotiti dela, da bo politična organizacija res postala orodje za izvajanje politične moči.

To je nauk, ki ga podaja tudi izid sedanjih volitev. Ta nauk pa govori, da ni opravljena še polovica organizatoričnega dela in da je treba organizirati in organizirati, delati in graditi politično organizacijo, da ne bo pri predsedniških volitvah zopet tako veliko razočaranje, kot je bilo pri občinskih volitvah v drugem največjem ameriškem mestu.

Kdor spozna napake, ki jih napravi v političnem boju in skuša te napake odpraviti, dela za splošen ljudski blagostan, za boljše bodočnost delavskega razreda. Politika ptica noja ne vodi do uspeha. Radikalne fraze in demagoški govori ne koristijo delavstvu, ampak mu škodijo. Do uspeha vodi le sistematično organizatorično delo. In kdor ovira to delo z radikalnimi frazami in demagoškimi govori, je ravnotako velik nasprotnik in škodljivec delavskemu razredu kot privatni interesi, ker podira, kar drugi grade za svetlo bodočnost človeške družbe.

Cudni ljudje. Če delavci zahtevajo 75c do enega dolarja na uro, tedaj uredniki velikih dnevnikov, ki zagovarjajo privatne interese, stokajo v uvodnikih, da so delavci tako poželjivi, da podjetniki ne morejo več izhajati in da bodo biznismani bankrotirali. Če spekulanti na borzi z umazano manipulacijo napravi v enem dnevu par milijonov dolarjev in bankrotira par sto biznismenov, pravijo ravnoto uredniki: "To je biznis!"

Humor v resnih časih. Neki ameriški duhoven je poslal mirovni konferenci brzojavko, v kateri prosi, da naj konferenca pripozna "Najvišje bitje". Duh dobrega Marka Twaina se živi in marsikaj napreje!

Prehrana v Petrogradu.

Delavci zaslužijo 2000 do 4000 rubljev mesečno, medtem ko so prej dobili le 40.

Petrograd, 30. marca. — (Poroč. Frazier Hunt). — Izučeni delavci v petrogradskih tovarnah zaslužijo danes 2000 do 4000 rubljev mesečno. Pred revolucijo je znašala plača izučenega delavca komaj do 40 rubljev mesečno; danes torej dobi stokrat več.

Ali visoka plača ne pomaga delavcu dosti, ko pa mora vsako stvar, izven kar kupi v komunalnih prodajalnicah, silno drago plačati. Delavske kooperative se sicer trudijo, da izboljšajo delavčev stanje, toda ne morejo dobiti dovolj blaga in delavci je prisiljeni kupovati na odprtem trgu, kakor drugi državljani.

Petrograd je danes skoraj brez kuriva. V velikih stanovanjskih hišah je bilo že pred meseci nakupljenih drv v velikih zalogah, toda sovjetska vlada je vse zaloge rekvirirala in odpeljala drva v komunalne skladišče, odkoder jih zdaj dobivajo ljudje v majhnih odmerkih. Kuriva primanjkuje tudi v tovarnah, elektrarnah in zgradbah za cestno železnico. Centralni odbor v Moskvi je izdal naredbi, da morajo kmetje, ki bivajo 15 milj od železniških tirov na severu, posvetiti državi dva tedna, da sekajo drva v gozdovih in jih vozijo s konji do železnice. Na ta način so kmetje pripravili velikansko zalogo drv, ki bo zadostovala nekaj mesecev ne samo za kurivo na železnicah, temveč bodo preskrbljena tudi mesta in kurivo vprašanje bo rešeno začasno. Velike ovire pa so na železnicah. Lokomotive so obrabljene in pokvarjene in le 25 odstotkov jih je še v obratu. Po drugi vladi naredbi preneha osebni promet na železnicah mesec dni in v tem času bodo vlaki vozili le drva v razna mesta, kjer najbolj primanjkuje kuriva.

Največje pomanjkanje trpi druga in tretja kategorija prebivalstva; to je buržoazija, ki ima večje svote denarja v bankah. Ako bi smeli ti ljudje vzeti svoj denar poljubno iz finančnih zavodov, bi bilo dobro zanje, toda vse banke so podržavljene in vlagatelj ne sme vzeti več kakor sto ali dvesto rubljev mesečno in še to z največjimi težavami in v gotovih okoliščinah. Te razmere silijo bivše bogatine, da morajo iti delat v tovarno ali v vladne urade, ali pa stopajo v armado, kjer so dobro plačani. Drugi, ki še nočejo delati, prodajajo, kar jim je ostalo od prejšnjega imetja: pohištvo, dragulje, slike, kožuhovino, obleko, čevlje in sploh vse, česar se morejo iznebiti.

Največ smrtnih slučajev v sled stradanja je v drugi in tretji kategoriji in za te ljudi se boljševidi ki najmanj zmenijo. Vlada pritiska na nje sistematično, dokler jih ne spravi doli na stopnjo ubogih delavcev, ki bodo morali delati, če bodo hoteli jesti. Kdor ne dela, naj tudi ne je! To je program sovjetske vlade. Ali križ, ker vsled pomanjkanja kuriva in surovin v tovarnah ni dovolj dela za vse.

Vlada je storila dosti koristnega zadelavca. Dala mu je brezplačna gledališča, opere, zabave vsake vrste — toda staro vprašanje kruha in gorkote ga še vedno muči. In ravno zaradi tega je ruski delavec rebeliral! Toda ruski delavec razume položaj — to mu je vsak dan pojasnjeno — in ve, da je sovjet le deloma kriv gospodarskega poloma in pomanjkanja kruha in kuriva. On ve, da so sovražne armade odrezale centralno vlado od največjih ruskih žitnih. Ako bi ententa umaknila svoje čete iz Rusije in odrekla nadaljno podporo belim gardam, bi rdeča armada kmalu reokupirala vso Rusijo in stradaljoče prebivalstvo, ki se danes nahaja v obroču blokade, bi hitro dobilo potrebna živila.

Kakor hitro je konec civilne vojne in je armada demobilizirana, bodo vsi transporti, ki se zdaj rabijo za vožnjo hrane in streliva za vojske, služili dobavi živil za mesta in surovin za tovarne in dela bo dovolj za vse. Otvoritev trgovine in odnosa jev z zunanji svetom na podlagi gotovih kompromisov bi kmalu prineslo blaginjo v Rusijo.

150.000 delavcev na štrajku v Berlinu.

Kodanj, 2. apr. — Iz Berlina javljajo, da je tam 150.000 de-

lavcev v stavki; položaj je zopet kritičen.

V okrožju Ruhra je generalna stavka rudarjev in civilni boji z z vladnimi četami so se obnovili. Vsem okrožju je proglašeno obsešno stanje. Rudarji zahtevajo šesturni delavnik in socializacijo rogov. Vlada je obljubila socializacijo, toda sedemurni delavnik.

Berlin, 2. apr. — Spartakoveci so izvali generalni štrajk vsled maščevanja, ker je vlada ukazala zapreti predsednika berlinskega sovjeta Dammiga. Vladne čete so zasedle več mest na Westfalskem. Krvavi izgredi so se pripetili v Frankfurtu in Stuttgartu; v prvem mestu je bilo ubitih 11 oseb, v zadnjem pa tri. Buržoazija je stopila v protištrajk v Stuttgartu.

London, 2. apr. — Po zadnjih vesteh iz Berlina je položaj v Nemčiji skrajno slab. Ebertov kabinet se majo in morda pade. 400 oseb je bilo aretiranih v Frankfurtu, ko je vojaštvo večeraj petlačilo tamešnje spartakovske izgrede.

London, 2. apr. — Iz Varšave poročajo, da so hoteli poljski radikalni socialisti vpriporiti generalno stavko, ki se pa ni obnesla.

Ameriške vesti.

GRADNJA CEST.

Washington, D. C. — Izvedenci v gradnji cest izjavljajo, da bodo v letih 1919, 1920 in 1921 gradili ceste križem Združenih držav v taki meri, kakor še nikdar do sedaj. Za svoje trditve imajo tehtne razloge. Zvezna vlada je obljubila svojo pomoč in državne legislature so letos dovolile več denarja za gradenje novih cest in popravila na starih cestah, kot je bilo do sedaj vnavadi.

Gradili ne bodo le cest, ki so jih prenehali graditi radi vojne, ampak delati bodo pričeli na novo projektirane ceste. Kadar bodo ta javna dela razvita, bo odpravljena tud armada brezposelnih delavcev, ali se bo pa skrčila na tako majhno število, da ne bo škela nič. Čim bolj se bodo javna dela razvijala, toliko bolj se bo zniževalo število brezposelnih delavcev, in kadar bo ta razvoj dosegel svoj višek, nastane mogoče še primanjkanje delavcev.

Sedaj imamo precejšnje število brezposelnih delavcev, ki se v bodočih mesecih še pomnoži vsled demobilizacije armade, če ne bodo meročajni faktorji gledali na to, da se takoj prične z javnimi deli in ne odlašajo z njimi. To se mora izvršiti iz enostavnega razloga, ker še ni izvršena rekonstrukcija industrije.

Zvezna vlada, pravzaprav kongres, je dovolila veliko vsoto za gradnjo cest v letih 1919, 1920 in 1921, ki se razdeli med države kot pomoč pod zelo ugodnimi pogoji. Če ti dovoljeni milijoni ne bodo porabljeni za gradnjo cest, ne zadene krivda zvezne vlade. Državne legislature imajo moč da sklenejo gradnjo cest v svojih državah, na kar dobe pomoč iz zvezne blaginje.

Kongres je dovolil za triletni program \$266,750,000, ki konča v fiskalnem letu 1921. Ta denar se razdeli takole: Leto 1919 \$77,600,000, leto 1920 \$92,150,000 in leto 1921 \$97,000,000.

Zadnji kongres je toliko sprejmenil postavbo, da bodo države, ki se zavzemajo za gradnjo cest, ložje dobile pomoč iz zvezne blaginje.

Kongres je torej storil, kar je mogel storiti, da se ne zadržuje gradnja cest in podžiga države, da prične z javnimi deli.

Vsak ameriški državljani, ki ne živi s svojim duhom v srednjem veku, mora priznati, da je skrajni čas, da se organizira sistematično gradenje cest v vseh državah.

Po zadnjih vesteh, ki so dosle delavskemu departmentu, je 18 držav dovolilo več denarja za ceste kot ponavadi. Te države so: Arkansas \$5,000,000; Colorado, \$20,000,000; Georgia \$40,000,000; Illinois, \$60,000,000; Kansas, \$60,000,000; Michigan \$50,000,000; Minnesota \$100,000,000; Missouri \$60,000,000; Montana \$15,000,000; North Carolina, \$25,000,000; \$2,500,000 na leto; Oklahoma, \$50,000; Pennsylvania, \$50,000,000; South Carolina, \$25,000,000; South Dakota, zakon je že predložen, toda vsota še ni določena; Tennessee, \$40,000,000; Texas, \$75,000,000; Washington, \$30,

000,000, in West Virginia, \$50,000,000.

Večinoma so države ta denar dovolile v marcu, toda tako, da bo dobili manjšo vsoto že v tem letu v nekaterih državah, v drugih pa ne pred novembrom 1920.

Res je, da so zgradbeni stroški zdaj visoki, ker imajo surovine in stavbinski material visoke cene. Ali z delom se ne sme odlašati radi visokih cen, če hočemo odpraviti brezposelnost.

ZA OTROKE NI STRELNO OROŽJE.

Wabash, Ind. — 12-letni Erwin Stevens je ponesreči obstrelil svojega 11-letnega tovariša Thomasa McCarterja, ko sta se igrala z veliko puško. Dečka sta mislila, da puška ni nabita. Kroga je zadela dečka v lice in je obtičala blizo hrbenice. Zdravniki izjavljajo, da deček okrevaja, toda znamenje bo nosil vse svoje žive dni.

POSLEDICA BLAZNE VOŽNJE.

Wheeling, O. — Vesela petorica se je peljala v avtomobilu, s tako hitrijo, da so se za avtomobilom vzdigovali visoki oblaki prahu. Naenkrat je bilo te vožnje konec, kajti avtomobil se je zaletel s tako silo v brzjavni drog, da je petorica zletela iz njega, eden je obležal na mestu mrtve, štirje so pa zadobili težke poškodbe. Ubit je bil Ollie Morris iz McMeena, Drozinski, Ferry, Krause in William Jones iz McMeena so pa dobili zelo težke poškodbe. Avtomobil je obležal razbit v čestnem jarku.

NAPAD NA BANDITSKO GNEZDO.

Deset aretiranih, \$9,000 zaplenjenih.

Chicago, Ill. — Detektivi so zaplenili v banditskem gnezdu skoraj \$9,000 v zadolžniških svobode, vojnopranih znamenjih, poštnih znamenjih in v gotovini. Aretiranih je bilo devet možkih in ena ženska oseba. Detektivov je bilo osem pod vodstvom lajnanta J. Nortona. Detektivi so se poslužili iste taktike kot banditje, ki so zadnje tedne terorizirale mesto.

Okoli polnoči je šel oddelek detektivov na banditski lov in je obkolil hišo št. 20, na Severni Curtisovi ulici. V hiši je bila tema. Vrata so odprli s ključem. Po kratkem iskanju so odkrili 11 let. dečka, ki je trdno spal. Norton je odprl vrata, v katerih je bila izrezana majhna luknja, tako da je bilo mogoče videti v hodnik. Tukaj so se postavili štirje detektivi na prežo. Komaj so čakali nekaj minut že vstopita pri sprednjih vratih dva tujea. Detektivi so ju prijeli in odvedli na policijsko postajo. Tako so jih ujeli devet in eno žensko. Nobeden ni bil oborožen. V hiši so našli osem samokresov in eno lovsko puško. Vlomilskega orodja tudi niso našli v hiši. Na Thompsona in Frank Smitha je čakal šerif Peruy Gunne, da ju odvede v Ellis more, Mo., kjer jih iščejo oblasti radi vloma v banko.

DAVEK SE VPEAČUJE PO VOLJNO.

Washington, D. C. — Vplačan davek od dohodnine in nadprofita bo v te mletu znašal nad \$4,000,000,000, ker je vplačilo za prvo četrtletje že doseglo \$1,001,244,575 iz 63. vplačilnih okrajev. Havajsko otočje ni všteto, ker ima 30 dni odloga.

Kongres je cenil, da dohodnina in nadprofit prineseta \$4,700,000,000 davka. Vplačilo v marcu naznanja, da se doseže ta vsota, ker so naznanila korporacije le naznanja in so najbrž cenile le minimalno davčno vsoto, ki jo bodo vplačale. Aktualno vplačilo bo znano šele 1. maja.

Naznanila iz vseh vplačilnih okrajev govore, da se davčni dohodki povišajo za 25 odstotkov nad davčnimi dohodki od dohodnine v minolem letu. Izjemo tvorijo le Minnesota, New Mexico, Philadelphia, Pittsburgh in West Virginia.

"NENABIT" SAMOKRES.

Chicago, Ill. — Družina Rio se je selila in 14-letna hči Susie je pomagala popravljati pohištvo. V miznici je našla očetov samokres. "Srečno", je dejala Susie in smehljaje se namerila samokres proti svoji glavi. "Nikar", je zakričala mati, "samokres je mogoče nabit". "Ni", je odgovorila Susie in se dotaknila petelina. Slišal se je pok, Susie se je zgrudila s kroglo v glavi na tla in je nekaj minut kasneje umrla.

BANDITJE SO ODNESLI DELAVSKO MEZDO.

Chicago, Ill. — Dva bandita sta oropala Midland Hat kompanijo za \$2,211.10, ki so bili pripravljene, da z njimi izplačajo delavce. Komaj petdeset čevljev proč od pisarne je delalo do 100 uslužbencev, ki niso vedeli, da so tolovaji prišli po njih mezo.

Rop je bil izvršen malo po deset uri dopoldne, nekaj časa kasneje, ko je bila oropana Conleyjeva mesnica za \$300. Polcija sodi, da je oba ropa izvršila ena tolpa. Tolovaji so se v tovarni počutili precej domače in detektivji menijo, da se rop izvršili banditje, ki so bili nekoč uslužbeni pri kompaniji.

Popoldne sta dva bandita oropala Columbia Window Cleaning kompanijo za \$200. V hitrii so spregledali \$330, ki so bili že v kuvertah, da z njimi izplačajo delavce.

TRI OSEBE ZADUŠENE POD ŽITOM.

Saskatoon, Can. — Tri osebe so se zadušile pod žitom, ko je vlak na Canadian National železnici zavozil v žitnico, ki se je razpočila in se je žito vsulo na lokomotivo in vovozve za priljago.

Mrtvi so strojevodja, kurjač in neki odpuščen vojak. Nesrečo je povzročilo slabo ogibališče, ki je zakrivilo, da je zapustil glavni tir in zavozil v žitnico. Lokomotiva je zapustila tir in zadela v vogal žitnice, ki se je prekučnila, da se je žito vsulo na vlak.

NE POLJUBUJTE SVOJE ŽENE, KER SE...

Denver, Colo. — "Ti si slabši od kače," je rekel William Letts svoji ženi Jožici na sodišču ki je vložila tožbo za zakonsko ločitev.

Žena je obtožila svojega soproga, da jo je tako pogostokrat poljubil, da je izkazovanje njegove ljubezni postalo zanj breme in zato želi, da se izreče zakonska ločitev.

DETE UKRADENO MED PLETOM.

Crawfordsville, Ind. — Sinaha je udrihala po glavi mrs. T. Eggers, dva tujea sta ji pa potegnili vnuka iz rok in se odpeljala z njim v avtomobilu. Mrs. Eggers je imela vnuka pri sebi, ker je njen sin vložil tožbo za zakonsko ločitev. Stara mati je bila sama doma, ko je prišla sinaha z dvema tujcema, da ji s silo yzame vnuka.

AVTOBANDITJE OPLENILI BANKO.

Odi, Wis. — Avtobanditje so razstrelili blagajno W. W. Steeler Lumber kompanije in odnesli več tisoč dolarjev v gotovini in zadolžniških svobode. Meščani so jim sledili s krvnimi psi in ujeli zunaj mesta enega bandita, pri katerem pa niso našli rdečega centa.

SENATOR BORAH SE NI ZADOVOLJEN.

Washington, D. C. — Senator King iz države Utah, ki je izdelal po svoje ustavo za ligo narodov, je dejal, če bodo njegove spremembe sprejete v ustavo lige narodov, da jo bo podpiral v senatu.

Senator Borah je ostal neizprosen opozicionalec in pravi, da sprejete spremembe niso omajale njegove opozicije proti ligi narodov. On trdi, da je nemogoče izdelati tako ustavo za ligo narodov, ki bi zadovoljila mednarodne in narodne interese.

VPRASANJE BREZPOSELNOŠTI V OREGONU.

Portland, Ore. — Legislatura je dovolila \$10,000,000 za gradnjo cest. Z davkom na avtomobile in ceste mislijo to vsoto povišati na \$23,000,000, ki jo potrebujejo za gradnjo novih cest in popravila na starih cestah v prihodnjih dveh letih.

Po stavbinskem zakonu predložijo ljudstvu na splošno glasovanje v juniju, da se takoj izda za gradnjo novih in popravila starih poslopj \$5,000,000.

V-Portlandu je sedaj približno 12,000 delavcev brez dela. Državni obrambni svet je obdrževal sejo, na kateri je razpravljal, da se brezposelnim delavcem kmalu preskrbi delo.

— Policist Chas. Baehle, star 60 let, v Chicagu je izvršil samomor, ko ga je obtožila sedemletna deklica nemoralnih pregreškov.

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Poljski epikal Sienkiewicza. — Poslovenil Podraski.

(Nadaljevanje.)

"Ne očitajte mi gospod neodkritosti!" reče. "Ker Bog mi je priča, da košček kruha v usta ne denem, bednega telesa s spanjem ne poplečam, da bi poprej ne mislil na njo, da v mojem srcu nič stanovitnejšega ni, nego ona. Da vas tako dolgo ne pošljem z odgovorom, krivo je samo to, ker sem hotel iti sam ter zjediniti se z njo na veke. Kakor ptič bi rad letel k njej, moj siroti."

"Čemu torej ne zletiš?"

"Ker ni mogoče pred bitko. Vojak sem in plemen, moram skrbeti za svojo čast."

"Saj je danes bitka končana, zamoreva ti, če treba takoj."

Skretuski vzdihne.

"Ne, jutri se vdarimo na Krivonosu."

"Tega pa jaz, vidiš gospod ne razumem. Pobil si mladega Krivonosu, prišel je stari; pobijete starega, pride mladi... (nu da ne rečem v zlej uri tega imena)... Bohun; ko njega pobijete pride še Hmelnički. Hej, zdoljat! če tako pojde, pa se raje zvezi z gospodom Podbipeto, ki hoče ohraniti devštvo, da bosta potem skupaj dva bedaka, hotel sem reči: stara saunca. Prav vanja bo. Hej Bog, če bom imel priložnost, jaz prvi hočem nagovoriti knežinjco, naj bi ti obrnila hrbet... Saj, ko jo zagleda enkrat gospod Andrej Potocki, pa mu kar zaiskre po njej oči. Pfuj, zdoljat! Ko bi mi to kak mlekkozobec povedal, ki še ni bil v ognju in želi se proslaviti v boju, ne zameril bi mu. Ti si že pretil krvi kakor volk ter baje ubil Mahnovski nekega znanja ali ljudozra. Rotim te pri ludi, da mi poveš, kaj te drži tukaj; si res že postal tak krvolok, da ti je kri ljubša od ljubice."

Gospod Skretuski pogleda nehote na mase, ki je mirno plaval na iskrenem se nebu kakor čoln nad taboriščem.

"Motiš se gospod," reče čez nekaj časa. "Jaz nisem slavoohlepen ali krvoželjen; pa ne pristuje mi zapuščati svojih tovarišev v hudej borbi, ko smo primorani bojevati se vsi brez izjeme. To je viteška sveta stvar. Kar se vojske tiče, trajala bo brez dvoma še dolgo, zlasti če pride Hmelnički Krivonosu na pomoč. Jutri nas Krivonos nemara zopet napade. Če nas napade, dobi z božjo pomočjo nekaj za spomin, potem pa lahko gremo v mirnejši kraj, da si oddahnemo v svežem zraku. Vsaj sta že prešla dva meseca, odkar ne spimo, ne jemo, marveč se le bijemo in bijemo, trpejo vsakošne neizgode. Knez je hraber vojskovodja, toda previden. Z nekoliko tisoč se ne loči Hmelničkoga, ki ima okoli sto tisoč mož. Znanje ni, da pojde v Zbaraž in si tam oddahne. Tudi si nabere novih vojakov in šele takrat se podane v odločilni boj. Jutri je poslednji dan truda, in pojutrajšnim lahko odidem z vami v Bar... Vedita pa tudi, da Bohun jutri še ne dosepe sem ter se bitke ne udeležil; ko bi se je pa udeležil, imam upanje, da obledi njegova zvezda pred klenom, in tudi pred menoj."

"Je pravi Belecub, na noben način se ne morem znebiti studa do njega. Toda zdaj ne govorim o njem. Jutri torej bom se garbali kmeti, sva hrbtisa, potem pa skokoma v Bar. Oj, kako se ti bodo snijale te zale oči, kako bo plantelo njeno lice! Povem ti, da se tudi meni že toži po njej, ker jo ljubim, kakor bi bil njen oče. In ni čuda! Lastni otrok nimam, imetje imam daleč v Turčiji, kjer mi ga skubejo bisurni komisarji, ter živim, kakor samotar na svetu... Na starost bom nemara še primoran iskati prenočišča pri gospodu Podbipetu v njegovih Mišjih črevih."

"Bodite brez skrbi, ne bo tako. Za to, kar ste nemili za najo, se vam nikdar dovolj hvaležnega skazati ne morem."

Daljši razgovor njuna pretega neki častnik, ki prisostvo blizu vpraša:

"Kdo je to?"

"Vesulj!" zakliče gospod Skretuski, spoznavši ga po glasu. "Ali že iz četovanja?"

"Da, sedaj od kneza."

"Kaj je tam novega?"

"Dobro bo bitka. Sovražnik razkopava groblje, stara mostove na Sini in Shon, hoče dospeti k nam."

"Kaj pa knez pravi na to?"

"Knez je dejal: Dobro!"

"Nesvar vee?"

"Nesvar Ukazal je samo, naj jih ne oviramo, dastavno tam sekire kar done, Delali bodo do pita."

"Sedobal vjetnikov?"

"Vesul sem jih sedem. Vsi priznavajo, da so vsi oči Hmelničkemu, da se približuje, toda vsi vedo, da se daleč... Kaka carolina mo?"

"Vesul sem, kakor po dnevu. Kako se čutiš po padcu?"

"Knezi kaže. Pojdem se zahvaliti našemu Bogu, Podbipetu in potem spat, ker sem utrujen. Da bi vsaj kakih dve uri zadremal."

"Lahko no?"

"Lahko no?"

"Požite spat tudi vi," reče Skretuski Zabar. "Pozno je in jutri so treba na pol", omne Zabar."

Skretuski odločno vstane, molitev polegla, zgrabi kaničo, kaničo so ogri, začne nasevati jelebo na drugem. Tabor je pokrivala tema, samo na črni, osvetljeval tramo spavajočih se svojo zvezdo, svetlobo Zabarja je njuna tšina, sate se, odzvanja se splošno šumenje, in vliki strah, in odzvanja za taborom. Toda spanje ni dol, in odzvanja, trpačine vojake. Konec je prvi svet, tobož, in odzvanja, vze zadom, na vsaki koncih, odzvanja, "Vstajaj!"

Jedno mu poznati se je, kine, čaka začu denje, vstane, njoča na celi progi.

XVI.

Previdnemu Jeremiji je bilo kakor levu treba prostora za naskok.

Knez je nalašč pustil Krivonosu čez vodo, da bi povzročil s tem večjo zgubo. Precej v začetku bitke je knez zbedel konja ter začel bežati. Niževe in prostaki to videc so skočili iz vrste ter se zakadili za njim. Toda v tem hipu se knez urno obrne in udari po njih s tako silo, da niso vegnili se mu postaviti v bran. Vojska Višnjevekega jih je podila milje daleč k vodi in potem čez mostove in grobljo in še pol milje do tabora, ne prizanašajoč nikomur na poti. Junak tega dne je bil šestnajstletni Aksak, ki je udaril prvi in prvi razširil strah. S tako večimi vojaki se je mogel knez lahko posluževati podobnih zvijač ter zmagati soražnika.

Drugi dan se je končal za Krivonosu še s toliko večjo zgubo. Zgubil je vse poljske topove, množico praporov, med njimi nekoliko kraljevih, katere so vzeli Zaporožci Poljakom pod Korusom. Ako bi bili pešci Koriekega in Osilkega ter topničarji Vurelja mogli dohajati konicke, bil bi Višnjevečki gotovo dobil tabor. Predno so dospeli, je nastala noč in sovražnik se je že toliko oddaljil, da ga niso mogli več doseči. Vendar je Zaevilhovski vzel polovico tabora in v njem veliko zalogo orožja in živeža. Prostaki so že dvakrat pograbil Krivonosu, hoteč ga oddati knezu; samo z obljubo, da se nemudoma vrne k Hmelničkemu, se mu je posrečilo, rešiti se iz njihovega rok. Zbežal je torej z vojsko, ki mu je ostala; se ni vstavljal poprej nego v Mahnovki. Ko je prišel tje Hmelnički, dal ga je v prvi svoji jezi z verigo okrog vratu prikovati k topu.

Se le, ko ga je minila prva jeza, spomni se Hmelnički, da je Krivonos obli s krvjo Podolje, vzel Polono in na tisoče plemstva poslal na oni svet; da je bil povsod zmagoval, dokler ni trčil z Jaremo. Radi teh zaslug ga je pomilostil, in razbivši verigo povrnil mu poprejšnjo poveljništvo ter ga takoj poslal v Podolje.

Med tem je knez naznanil svoji vojski toliko zaželjeni počitek. V poslednji bitki, zlasti pri napadih konjice na tabor, za katerim so se Kozaki besno branili, zgrubil je tudi on mnogo ljudi. Sovražnik mu je pobil okoli petsto vojakov. Polkovnik Mokrski je bil težko ranjen in je v kratkem umrl. Ranjeni so bili, pa ne nevarno, gospod Kušelj, Panjatovski, mladi Aksak in gospod Zagloba. Poslednji, privadivši se gnječe, ni ostajal za drugimi ter dobil v boju dva udarca s cepcem po hrbtu. Radi te neizgode se mu je razbolel križ, da je ležal kakor polumrtev na vozu gospoda Skretuskega.

Tako je prišlo, da je moral Skretuski odločiti na ugodnejši čas svoje potovanje v Bar. Precej na to ga je poslal knez v Zaslav, da zatre tam se zbirajoče tolpe kmetov. Vitez je šel ter deset dni požgal in moril, dokler ni očistil okolice. Ko so bili njegovi vojaki vsled neprestanega bojevanja že strašno utrujeni, sklene se vrniti h knezu, o katerem je izvedel, da je šel v Tarnopol.

Na večer pred vrnitvijo vstavi se Skretuski v Suhornicah nad Homorom. Svoje vojake razstavi po vasi, sam pa gre prenočit v kmetško kočico. Ves utrujen takoj zaspi ter leži kakor ubit vso noč.

Proti jutru se na pol dremajoč, začne blesti in sanjati. Čudne prikazni mu plešejo pred očmi. Zdelo se mu je, da spi v Ljubnem v svojej čumnati in da mu Redzijan, kakor navadno, praši in pripravlja obleko.

Polagoma se prikazen zgublja. Vitez se spomni, da je v Suhornicah, pa ne v Ljubnem; samo postava Redzijana je še ostala pred njim. Gospod Skretuski ga vidi sedeti pod oknom; čedil in mazal je jermenje in oklep, čegar barvo so vremenske neizgode že močno spredile. Misleč si, da še sanja zapre znova oči; ko jih zopet odpre, vidi da Redzijan še vedno sedi pri oknu.

"Redzijan!" zakliče Skretuski "ali si ti, ali je le tvoj duh?"

Mladenec se naglega klica tako ustraši, da mu je oklep usel iz rok ter padel z ropotom na tla.

"O, za Boga!" zaupije ter razprostre roke. "Kako sem sem se prestrašil... Duha tu ni, le jaz sem sam, živ in zdrav tu pred vami!"

"Vrnil si se?"

"Saj me mar niste spodili?"

Pojdi sem, da te objamem!"

Mladenec skoči k gospodarju ter objame njegova kolena. Skretuski ga ves vesel poljubi na čelo ter ponavlja:

"Živ si, živ!"

"O predragi gospod!" vzklikne mladenec; "od radosti ne morem govoriti! Hvala Bogu, da še živite. O moj Bog!... zakričali ste pa tako, da mi je oklep pal i zrok... Jermenje se je spredilo... očividno niste imeli prave potrebe... Toda hvala Bogu! hvala!... o predragi moj gospod!"

"Kedaj si prišel?"

"Nocoj po noč."

"Zakaj ne nisi zbudil?"

"Čemu bi vas budil?... Prišel sem samo, da vzamem obleko..."

"Od kod si prišel?"

"Iz Hušce."

"Kaj si delal tam? Kaj se je godilo s teboj? Govori; povej!"

"Vidite gospod, prišli so Kozaki v Hušce, da bi ugrabili mojte gospoda vojvode brateljskega. Jaz sem bil že poprej tam, dospelši tje z očetom Patronom Lasko s seboj, ker je poslal od Hmelničkoga v Hušce s seboj, ker je poslal njega gospod vojvoda s pismom k Hmelničkemu. Na 2. junij sem se tudi jaz vrnil; sedaj so Kozaki zapabili Hušce, očeta Patrona pa umorili. I bili bi bili tudi gospoda vojvoda, ko bi bil doma, čeravno je on njihove vere in njih vneta prijatelj."

"Govori jasno in ne omenjaj nepotrebnosti, ker drugace te ne morem umeti. Si bil pri Kozakih, pri Hmelni, ali kaj?"

MLADI BANDITJE PRIJETI.

Chicago, Ill. — Štirje mladi fantje so hoteli vstopiti v avtomobil, ko so zaslišali za sabo glas: "Kam greste?" Ko so se fantje ozrli, so videli stati okoli sebe devet velikih detektivov. Fantje so se podali, ker so spoznali, da bi bil vsak odpor navadna blaznost.

Detektivi so odvedli fante na policijsko postajo, med katerimi ima najstarejši 16 let. Pri njih so našli tri samokrese. Fantje so bili namenjeni na roparski pohod.

OSEMURNI DELAVNIK ZA DELAVKE PRIZNAN V ARIZONI.

Washington, D. C. — Državna legislatura v Arizoni je v letu 1913 sprejela postavu, ki določa osem ur za delavke. Podjetnikom seveda postava ni bila všeč in vložili so na sodišču petičijo, da postavo ovrže, ker dela razliko med natakarcami in železniških restavracijah in navadnih restavracijah. Najvišje sodišče je izreklo, da postava soglasa z ustavo.

OGNJENIKI V CENTRALNI AMERIKI SO AKTIVNI.

San Salvador. — Poročila iz Nikaragve se glase, da je prišel ognjenik Satoago bruhati iz sebe pepel in lavo. Iz njegovega žrela se dviga proti nebu gost črn dim. Ognjenik se nahaja sredi plantaž, ki trpe vsled njegovega izbruha: Vulkan Irazu v Kosta Riki je prišel tudi bruhati in plantaže v njegovi bližini trpe veliko škodo.

FARMA NA PRODAJ.

Proda se 80 akrov obsegajoča farma v lepem kraju v Wausau-kee, Marinette County, Wis. 16 akrov je posejano z deteljo a drugo je pa še za čistiti, tu se lahko izčisti po en akre na dan. Nekaj lesa je že pripravljenega za hišo. Ako katerega veseli kupiti to zemljo ali če hoče iti sam ogledat to zemljo, tedaj naj piše na naslov: Peter Slabe, P. O. Wausau-kee, Wis. Box 163. On mu bode vse razkazal in dal vsa potrebna pojasnila. Lahko pa tudi pišete za vsa natančna pojasnila glede cene na Math Petrich, P. O. Box 659, Oakdale, Pa.

POZOR ROJAKI!

S tem naznanjam vsem Sloven- cem in Hrvatom na Ely, Minn., da sem prevzel in kupil čevljarsko obrt od Italijana Joe Marti- netti in bodem pričel delati prve dni v aprilu na tem prostoru. To- rej se uljudno priporočam za obil- nen poset, delp jamčim in cene so zmerne pri meni. Se vam že na- prej zahvalim za vašo naklonje- nost vaš:

John Kočevar, P. O. Box 143, Ely, Minn.

POZOR SLOVENKE!

Vdovec, star 37 let, iščem za- nesljivo slovensko dekle ali pa vdovo z enim otrokom za v služ- bo ali za ženitev, če se o tem do- govorimo. Žensko želim v staro- sti od 25 do 45 let. Imam svojo hišo na lepem prostoru. Sprejem- mem pa le resne ponudbe. Pišite na naslov: Tony Bavetz, 210 Mor- gan Street, Brackenridge, Pa. — (April 2-3-4).

Rojaki pozor!

Čenjenim rojakom se naznanja, da se je ustanovila družba THE AMERICAN AMUSEMENT & THEATRE CO, INC. z glavnico \$100.000 z namenom, da nabavi kar več mogoče gledališč. Načrti so že izdelani kje se bode vzelo 10 gledališč v letu 1919, od kate- rih se sedaj že lastuje dva in i- mamova dva pod aro. Za vse te stvari je pa potrebno veliko de- narja. Družba sedaj nudi napro- daj svoje delnice po zelo nizki ceni \$1.00 vsaka. Dobiček je pre- računjen, da bi mogel doseči do 40% v letu 1919. Pišite po na- tančnejša pojasnila na naslov: — Mr. John Bahorich, 129 Bake- well Bldg., Pittsburgh, Pa.

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaj s njeni- mi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebš- tine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Horminia, Pa.

LAXCARIN

ZA NEPREBAVNOST.
LAXCARIN
ZA ZAPRTNICO.
LAXCARIN
ZA SRČNO HIBO.
LAXCARIN
ZA OMOTICO.
LAXCARIN
ZA KOLCANJE.
LAXCARIN
ZA RIGANJE PO JEDI.
LAXCARIN
ZA VSE ŽELODČNE NEREDNOSTI.
LAXCARIN

Pomaga prebavi in vredi prebavnost vaše hrane, daje boljše zdravje kri, vstavi vse strupene pline in kisline, katere so povzročile slabega zdravja in nezadovoljnosti, slabih počutkov po jedi, nervoznosti, neprebavnosti, riganja itd., odpravi zaprtnico, povpreči točnejše odvajanja vaših črev, daje boljše pod- lagra živcem in pravo kroženje krvi. Ne vaju- buje nobenih nezdavnih snovi, ne alkohola.

Točni rezultati po dolgih poskusih, ko se nobena druga stvar ni pomagala. En- zavoj vas prepriča svoje vrednosti.

Prodaja se pri

LAXCARIN PRODUCTS CO.,

Šest zavojev zadostuje večkrat za popolno zdravljenje in stane pet dolarjev. Zavoj za poskušnjo stane le en dolar vreden je pa milijon.

Dept. Z. 3. Pittsburgh, Pa.

POZOR ROJAKI!

Lepa prilika za stalne naseljence v kraju kjer vsako vrstno delo in to- varne. Prodavam (lote) stavbišča, hiše, farme vse to v neposrednji bli- žini velikih mest in velikih tovarn, ob velikih železnih in pouličnih kare- vozih vse naokoli 20.000 milj v pet različnih držav. Prodavam na lahke obroke. Prosto davka za dve leti in dovolj časa za odplačanje brez inte- resa, torej za dve leti. Kdo želi kak-šno kupčijo naj mi piše ali pa naj me telefonično pokliče na Royalton, Ill. Telefon brezplačno. Ali pridite oseb- no na moj naslov:

STEVE FABJAN,

Real Estate and Co.

Franklin Co., Royalton, Ill.

Od tu popeljem vsacega brezplačno si ogledati na vse kraje kjer imam jaz kaj na prodaji.

Cenjeni rojaki pozor!

Čenjenim rojakom naznanimo, da mi kupujemo vse Liberty Bon- de ter jih plačujemo v gotovem denarju po dnevnem KURZU (njih vrednosti). Rojaki, katerim je nemogoče priti osebno v naš urad, naj pošljejo svoje BONDE v priporočenem pismu (registri- ranem), ker na drug način mi ni- smo odgovorni v slučaju izgube po poštni ali drugi pošiljlatvi. — Pošljite na naslov:

Mr. John Bahorich, 129 Bake- well Bldg., Pittsburgh, Pa.
John Žerovec.

POZOR ROJAKI!

Službo bi rada dobila za sploš- no gospodinjstvo pri kakšnem slovenskem ali hrvaškem samo- stojnem gospodu rojaku, pa bodi- si v mestu ali na farmi. Zmožna sem vseh po rebnih gospodinjstkih del pri hiši. Jaz govorim oziroma razumim slovenski, hrvaški, nem- ški in angleški jezik. Ako kdo smatra, da bi me lahko sprejel v službo, naj piše za nadaljša pojas- nila, katera mu bodem pozneje poslala. Moj naslov se dobi pri u- pravištvu lista "Prosveta". 2657 S. Lawndale ave., Chicago, Ill. —

ZDRAVSTVENI ODDELEK

Dr. Wellsmana.

CISCENJE STRUPOV IZ SISTEMA

Zivljenje ni le za to, da človek živi, temveč je tudi to, da se dobro živi, slast do jedi, dobra prebava, dobro delo, dobro spi in končno — za nekatere ljudi še posebno — da tudi lepo izgledajo. Ka- ko slavimo je če se to doseže in potem še kako lahko se pride do tega, če le poslužimo jutranje notranje kopele.

Ljudje, ki se navadno počutijo ne- kako utrujeno, ko se v jutro vadijejo s teškim glavobolom, nekak mrak po životu, slab duh iz grla, umazan jezik, kisline v želodcu, bi lahko se počutili sveži kot marjetica v vrtu, ako bi si očistili svoj sistem in oprali vse za- ostale in strupene tvarine.

Kozarec tople vode vsako jutro s po- lovice Laxcarin tablete v nji pred zajtrkom ohrani lepoto in sveži počut.

Vaskdo bolan ali zdrav bi moral v jutro pred jedjo popiti kozarec tople vode in vzeti pol tablete Laxcarina, da si s tem opere svoj želodec, obisti, jetra, in čreva vseh zaostankov prejšnjega dne, kot kisline, neprebavljeno hrano in druge strupe toksina: ob enim odpravi in iz- čisti celi odvajalni sistem vaših snovi.

predno pridejo v želodec. Delovanje gor- ke vode in Laxcarina je izvrstno. Očisti vso zastarelo hrano in vse strupene pline nastale v želodcu in daje človeku ponovno slast do jedi takoj ob zajtrku. S tem Laxcarina tudi odpravi vse ne- čisto vodo i zvaše krvi in pomaga vre- diti vaše notranje organe.

Milijone ljudi, ki trpe valed zaprtnice, migrene, želodčne nerednosti, revmatiz- ma; drugi, ki imajo blede kožo, nered- nost v krvi in so slabe barve se njim svetuje, da naj si naroče zavoj Laxca- rina, ki vas akoro nič ne stane; ali lahko tudi šest zavojev, kjer večinoma zadostuje za popolno zdravljenje, j dovolj, da so sitneji sami sebi oni, ki s- tega ne poslužio.

Laxcarin se prodaja pri Laxcarina

Products Co., Dept. Z. 1, Pittsburgh, Pa. Cena je en dolar zavoj — polno za- dostilo šest zavojev za pet dolarjev. Po- sljemo poštne prosto za gotov denar, money order ali poštne znamke. — Ne jemljite nobenih ponaredb.

POMLAD SE BLIŽA.

Sejati bo treba NAJRAZNO- VRSTNEJŠA ZELISČA, da ne bo čez leto v kuhinji pomanjka- nja.

Pa tudi vrt bo treba okrasiti z RAZNOVRSTNIM CVET- JEM—kajti vrt je kinč vsake- ga doma.

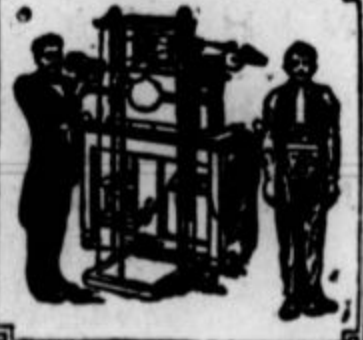
Kdor hoče biti preskrbljen z raznimi zelišči in z najrazno- vrstnejšimi semeni za vrt, naj piše po brezplačni cenik.

V zalogi imam vsa poljska se- mena, semena večinoma vseh tukajšnjih in starokrajskih cve- tlic, trav, detelje itd.

MATH. PEZDIR,
NEW YORK, N. Y.
Box 772, CITY HALL STA.

Cemu biti bolan in slab?

KO STE LAHKO ZDRAV IN KREPAK.

Pridite k meni, jaz sem specia- list s tridesetletno izku- njo v nekaterih največjih bolnišnicah. Jaz sem ozdravil že tisoče bol- nikov in sem v stanju tudi vam pomagati.

Ne trčite dalje. Pridite k me- ni in sledite mojim navetom. Pregledba s X ray žarki brez plačn.

Jaz imam najnovejše električ- ne aparate in moja skušnja mi omogočuje uspeh, kjer drugi zdravniki niso uspehi.

"606" ZA KRVNE BOLEZNI "914"

Ako trpite valed krvne bolezni, slabosti, krvi, ali obistne nerednosti, kožne bolezni, ali kakšne tajne bolezni, pridite v moj urad in jaz vam po možnosti pomagam.

PROFESSOR DR. MOORE'S

407 FOURTH AVENUE PITTSBURGH, PA.

Preko velike pošte.—Nad restavrantom.

Prinesite in oglas s seboj.